

### Alaseljavalu ravijuhendi rakendamise majandusliku mõju hinnang.

Hinnangu koostamise aluseks on 2016.a läbi viidud auditi valimi tingimused. Haigekassa raviarvete andmebaasist võeti välja 2017. aasta perearstide esitatud raviarved, millel olid järgmised tunnused:

- Diagnoosikoodid: M54;M54.1; M54.3;M54.4;M54.5;M54.8;M54.9
- Esmane diagnoos (+) või eelneva 10 a. jooksul pole sama diagnoosi raviarvel
- Patsiendi vanus 20-55a.
- tehtud röntgenuuring lülisambast - teenuse koodid: 7906,7907,7908
- perearsti vastuvõtule järgneb raviarve, millel eriarsti vastuvõtt ,teenusekood 3002, 3004 ja selle eriala
- füsioteraapia teenuse määramine: raviarvel koodid 7050, 7051,7052,7056,7057 ja suunanud arsti eriala
- Kliinilise psühholoogi teenus : raviarvel kood 7607
- Töövõimetuspäevade arv isikutel

Tingimustele vastavaid raviarveid oli kokku **13 647** isikul.

1. **Röntgenuuringud lülisambast** ( teenuse koodid: 7906,7907,7908) oli kokku 3993 raviarvel kokku 4526 korral.

| DGN          | Diagnoos-põhi                | RJ          | Kordi       | Summa         |
|--------------|------------------------------|-------------|-------------|---------------|
| <b>M54</b>   | Dorsalgia e seljavalu        | 1471        | 1691        | 24 885        |
| <b>M54.1</b> | RADIKULOPAATIA               | 528         | 599         | 8 888         |
| <b>M54.3</b> | ISTMIKUNÄRVIPÕLETIK E ISHIAS | 27          | 32          | 505           |
| <b>M54.4</b> | LUMBAAGO ISHIASEGA           | 179         | 194         | 2 914         |
| <b>M54.5</b> | NIMMEVALU                    | 1355        | 1496        | 22 390        |
| <b>M54.8</b> | MUU SELJAVALU E DORSALGIA    | 187         | 232         | 3 261         |
| <b>M54.9</b> | TÄPSUSTAMATA SELJAVALU       | 246         | 282         | 4 106         |
| <b>kokku</b> |                              | <b>3993</b> | <b>4526</b> | <b>66 950</b> |

29,26%-le patsientidest määrati lülisamba röntgenuuring, mis alaseljavaluga patsiendile ravijuhendi soovitude kohaselt pole vajalik. Seega ravijuhendi soovitusi rakendades on otsene säästetud kulu **66 950 €**, millele lisanduvad kaudselt patsiendi säästetud aeg, mida pole vaja kulutada uuringule minekuks ning tervishoiuasutuses vabanevad uuringuajad.

2. **Eriarstile suunatud** alaseljavalu diagnoosiga patsiente oli kokku 1943, enim suunamisi oli neuroloogile ja taastusravi arstile.

| Eriarstile suunatud eriala | Isikuid     |
|----------------------------|-------------|
| anestesioloogia            | 13          |
| neurokirurgia              | 52          |
| neuroloogia                | 1063        |
| ortopeedia                 | 106         |
| reumatoloogia              | 38          |
| sisehaigused               | 25          |
| taastusravi ja füsiatria   | 646         |
| <b>Kokku</b>               | <b>1943</b> |

14% patsientidest suunati eriarsti konsultatsioonile, mis ravijuhendi soovitude kohaselt pole paljudel juhtudel põhjendatud ( v.a „punaste lippude„ esinemisel neurokirurgile , valuraviks anestesioloogile ). Otsest säästetavat kulu mittevajalike suunamiste ära jäämisest võib hinnata

väga ligikaudselt 40 000 €, kaudne sääst tervishoiusüsteemile tuleb vabanevatest eriarstide vastuvõtuaegadest ja patsientide aja säästust.

Maakondade vaates on perearst suunanud alaseljavaluga patsiente eriarstile ( valdavalt neuroloogile) peamiselt Harjumaal, Ida-Virumaal ja Tartumaal.

| suunatud maakond | suunatud eriala |                |              |             |                |               |                          |
|------------------|-----------------|----------------|--------------|-------------|----------------|---------------|--------------------------|
|                  | anestesioloogia | neuro kirurgia | neuro loogia | orto peedia | reumato loogia | sise haigused | taastusravi ja füsiatria |
| Harjumaal        | 2               | 44             | 339          | 68          | 38             |               | 240                      |
| Hiiumaa          |                 |                | 5            |             |                | 3             |                          |
| Ida-Virumaa      |                 |                | 292          | 7           |                | 11            | 74                       |
| Jõgevamaa        |                 |                | 8            |             |                | 1             | 6                        |
| Järvamaa         |                 |                | 37           |             |                | 2             | 6                        |
| Läänemaa         | 1               |                | 1            |             |                | 3             | 6                        |
| Lääne-Virumaa    | 8               |                | 35           |             |                |               | 13                       |
| Põlvamaa         |                 |                | 24           |             |                | 1             | 22                       |
| Pärnumaa         |                 |                | 69           | 9           |                |               | 60                       |
| Raplamaa         | 1               |                | 36           |             |                |               | 9                        |
| Saaremaa         |                 |                | 9            |             |                | 1             | 11                       |
| Tartumaa         |                 | 8              | 123          | 22          |                |               | 171                      |
| Valgamaa         | 1               |                | 26           |             |                |               | 2                        |
| Viljandimaa      |                 |                | 24           |             |                |               | 3                        |
| Võrumaa          |                 |                | 35           |             |                | 3             | 23                       |
| kokku            | 13              | 52             | 1063         | 106         | 38             | 25            | 646                      |

3. **Füsioteraapia kasutust** oli 2626 raviarvel kokku 6558 korral. Seega 19,24 % patsientidest suunati füsioteraapiasse ning keskmine füsioteraapia kordade arv arvel oli 2,5.

| Teenus       | Teenuse nimetus                          | RJ          | Kordi       |
|--------------|------------------------------------------|-------------|-------------|
| <b>7050</b>  | Füsioteraapia individuaalne (kestus 30 m | 2037        | 5248        |
| <b>7051</b>  | Füsioteraapia 2–3 haigele samaaegselt (k | 51          | 202         |
| <b>7052</b>  | Füsioteraapia grupis (kestus 30 min)     | 140         | 408         |
| <b>7056</b>  | Füsioteraapia basseinis individuaalne (k | 16          | 34          |
| <b>7057</b>  | Füsioteraapia basseinis grupis (kestus 3 | 382         | 666         |
| <b>Kokku</b> |                                          | <b>2626</b> | <b>6558</b> |

Füsioteraapia kasutus alaseljavaluga patsientidel peaks laienema, eelkõige perearstikeskuses. Ravijuhendi soovituste rakendamisel nende teenuste kasutus laieneb ning kulu kasvab.

4. **Kliinilisele psühholoogile suunamine** ( kood 7607) esines vaadeldavas valimis oli 2 korda, **psühhoteraapia seansi** ( kood 7601) tehti 12-le patsiendile kokku 24 korral.
5. **Töövõimetuslehti väljastati** vaadeldavas valimis 558 patsiendile 813 korral. Haiguslehtedel oli kokku 14 884 päeva, millest haigekassa hüvitas 10 031 päeva kokku summas 193 072 €. Enamasti oli patsiendil üks TVL, keskmine haiguslehtede pikkus 17 päeva ( koos ravikindlustuse poolt mitte hüvitatavate päevade arvuga).

| TVL arv      | isikuid    | EHK Hüvitatud päevi | keskmiselt päevi TVL kohta | EHK hüvitatud summa |
|--------------|------------|---------------------|----------------------------|---------------------|
| 1            | 398        | 3 352               | 16                         | 66 516              |
| 2            | 102        | 2 735               | 19                         | 56 885              |
| 3            | 36         | 1 780               | 21                         | 36 566              |
| 4            | 12         | 901                 | 21                         | 14 804              |
| 5            | 6          | 681                 | 25                         | 9 201               |
| 6            | 3          | 411                 | 25                         | 4 822               |
| 7            | 1          | 171                 | 26                         | 4 277               |
| <b>kokku</b> | <b>558</b> | <b>10 031</b>       | <b>17</b>                  | <b>193 072</b>      |

**Kokkuvõttes** saab prognoosida, et ravijuhendite soovitude rakendamine on kulude osas neutraalne, sest mittevajalike uuringute ja suunamiste kasutuse vähenemine võimaldab muudele patsiendile vajalike teenuste kasutamise kasvu esmatasandil ( nt. füsioteraapia). Lisaks võiks ravijuhendi soovitude rakendamine ja nendest tulenev tervises seisundi paranemine vähendada seljavalu diagnoosiga patsientide töövõimetuspäevade arvu.

Koostas: Malle Avarsoo

13.02.2019.